

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de două ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 18. X ANULU XXIII.

Sabiu in 214 Martiu 1875.

tru celelalte pãrti ale Transilvaniei sã pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iãra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri sãreine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intãi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dõu'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 504/Sc. 1875.

Cãtra Parintii Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali cã Inspectori districtuali de scõle.

Prin acẽst'a Vi se damãnda, ca celu multu pãna la finea lui Martiu a. c. se propune-Ti incõce pre acei invetiatori din tractu-Ve, cari cu privire la diligintia intru implinirea datoriloru oficiulu lor, la purtarea morale si starea materiale si familiara merita a fi considerati la impartirea ajutoriulu preliminaru de Veneratulu sinodu archidiecesanu pre sãm'a invetiatoriloru seraci si bine-meritati — urmãndu la acẽsta cu tõta conscientiositatea.

Sabiu, 1 Martiu 1875.

ad Nr. 3064 ex. 1874.

Prin acẽst'a Vi se demanda cã pãna la 15 Martiu st. v. a. c. nesmintit se substerneti incõce datele statistice scolari conformu ordinatiunei consistoriale dto 13 Ianuaru 1875 Nr. 3064 ex. 1874 adunãndu si facendu in fine la fia-care columna sum'a totale.

Sabiu 1 Martiu 1875.

In absentia Escelentiei Sale P. Archiepiscopu si Mitropolitu

Nicolau Popc'a m. p.
Arhimandritu si Vicariu
archiepiscopescu.

Suplemente la politic'a nationale

„In dilele nõstre avemu norocirea de a progresã pre tõte terenurile neincetatu si fia-carele din noi participa si se simte cuprinsu de impulsulu generale. Multimea evenimentelor, rezultatelor si nisuintielor este asiã de mare, incãtu pre usioru scapa din vederea singuratecilor lucruri momentuose pre lãnga cea mai incordata atentiune, ba de multe ori le ingrõpa uitarea causata de gramadirea altoru sciri nõue.“

Asiã se dice in prefati'a unui opunemtiescu, (Meyers Deutsches-Iahrbuch) si asiã ni se intempla si nõue in valurile vietiei publice cari iau dimensiuni totu mai mari pre di ce merge.

Ceea ce li se põte intemplã si li se põte si iertã singuratecilor, sa nu se intemple si nu se põte iertã astadi popõreloru. Popõrele trebuie sa fia astadi, cã creatiunile mitice, cu ochi multi neadormiti, cari priveghiaza deapururea si nu scapa nimic'a din vedere.

Astadi se manifesteãza puterea de vietia a popõreloru numai prin putintia de a priveghia astfelu, va se dica, de a nu scapã nici unu terenu din vedere, pre care trebuie progresatu; mai multu, trebuie a nu uitã, ca nu este de ajunsu nici cu evidentiã; ci a fi activu pre tõte terenurile si a aretã in fine si rezultate de progres.

Nu ne va luã dara cetitoriulu in nume de reu, dẽca facemu iãrasi o diversiune dela politic'a dilei, fia aceea politica in genere, fia pre unu terenu mai restrinsu, pre terenulu nationalu, si ne vomu stradã a-i indreptã atentiunea spre alte terenuri totu asiã de necesarie, indispensabili chiaru, pentru manifestarea vitalitãtiei unui poporu.

Sa incepemu de josu, dela agricultura. Agricultur'a este unu elementu, fãra de care nu põte esiste

societatea. Ea a avutu o rola insemnata in istoria omenimei de cãndu s'a constituitu acẽst'a in societãti regulate si fipse.

A fostu multi seculi neglesa si despretiuita, si acei ce se ocupau cu ea au fostu considerati de alte clase sociale de ómenii la cei mai simpli. De aci vine de pentru unele popõre este identica notiunea agricultorulu cu cea a unui simplu sãu „prostu“.

Tempulu modernu i-a fostu rezervatu a face inceputulu, celu putienu, a dã atentiune mai multa si ramulu acestuia, adeca alu agriculturiei. Astadi esista literaturu in tõta form'a, cari se ocupa cu agricultur'a si cu tõte possibilele ei imbunatatiri.

In Germania de astadi esista preste 70 reuniuni generale, fia-care cu cãte o suma considerabile de reuniuni filiale, a cãroru scopu este inaintarea agriculturiei, afara de reuniunile speciali pentru gradinaritu, silvicultura, stuparitu s. a. ramuri, cari stau mai aprõpe sãu mai departe in legatura cu agricultur'a. Si ceea ce este in Germania gasimu mai in acelesi proportiuni in Francia, in Belgiu, Oland'a, Angli'a, Dani'a etc.

Dẽca considerãmu numai proportiunea acẽst'a a interesulu de ramulu acest'a alu vietiei sociale economice ne putemu face o intipuire si despre inaintãrile ce s'au facutu acolo. Si cu tõte aceste cãndu cetimu raporte despre starea agriculturiei din tierile citate dãm prestu espectoratiuni, cari nu esprima mai putienu, decãtu nemultiamire cu progresele ce s'au facutu pãna acum.

Barbati renumiti, cari facu studii speciale, cauta dupa modalitãti, prin cari starea agricultorulu sa se radice si munc'a lui sa se faca mai rentabile si mai multiamitõria. Firesce, pentru ca cestiunea acẽst'a nu este asiã simpla precum s'aru parea la prim'a vedere. Ea taie astadi in referintiele statulu in susu si in josu, despre care noi avemu inca putiena intipuire, cu tõte ca in unele privintie se manifesteãza si pre la noi.

Si in adeveru cine se va ocupã mai cu deadinsulu va aflã ca preste totu agricultorii in diu'a de astadi nu se plangu fãra temeiu asupr'a insuficientei rentabilitãti a munciei lor. Sarcinile cari se punu din partea statulu, scumpetea cu carea se acuirea bratiile ajutatõrie si pretiulu celu ne insemnatu alu productelor fatia cu cele ale altoru trebuintie, suntu totu atãtea argumente neresturnabile, cari vorbescu pentru plãngerile agricultoriloru.

Asiã dara tãrebuie sa se faca ceva, pentrucã reulu ce resulta din referintiele aceste sa se delature.

In unele tieri a luat statulu lucrulu a mãna, infiintandu comissiuni, cari sa priveghieze asupr'a intereselor agricole si totu odata sa le si conduca. Comissiunile aceste, mãna in mãna cu diversele reuniuni, promitu ca in scurtu tempu se va regulã totu ce taie in sfer'a din cestiune, si voru incetã plãngerile si asupr'a sarciniloru ce vinu din partea statulu si asupr'a scumpetei ajutorieloru agricultorulu.

Unde lucra atãti'a factori, precum este in tierile apusene ale Europei, negresitu, se põte asteptã cu totu dreptulu sosirea unei ere mai bune si mai multiamitõrie. Altfelul

inse stau lucurile la noi, cu deosebire in Transilvania, unde sarcinile suntu mai asiã de grele cã si in tierile apusene, bratiile cari dau ajutoriu totu asiã de scumpe, trebuintiele agricultorulu relativu mai scumpe decãtu in tierile apusene si pretiulu productelor celoru putiene, pentru cautarea cea putiena, cu multu mai efitine.

Unu altu fenomenu de totu estrordinariu se mai arata pre la noi, care s'aru parea mai ne esplicabile, si adeca, pre cãndu pretiurile bucatelor si celoru-lalte produse ale agriculturiei in piatiile nõstre este neinsemnãtu suntu o multime de ómeni, cari suntu espusi lipsei celei mai teribile, asiã incãtu multi si parasescu casa si curtea si iau lumea in capu, numai cã sa scape de mórtea de fõme.

Reulu acẽst'a, care fãra a comite pecatu nu se põte privi de unu reu secundariu si care rõde aduncu vietia nationala si slabesce si puterea politica, trebuie curatu si la noi si inca cãtu mai curendu. Tõte midilõcele folosite de altii si cari ni se voru parea corespundietõrie trebuiescu aplicate si la agricultorii nostri spre a aduce vietia mai insufletita in vegetarea ceea ce semana mai multu a descompositiune.

Campiile cele la aparintia sterpe din diu'a de astadi trebuie strãformate prin cultura in campii productive si datatõrie de viatia.

Statulu, nu mai putemu dice ca nu se interesẽza si de agricultura, cãci la noi este si unu resortu ministerialu, care conduce afacerile agriculturiei, s'au infiintatu scõle de agricultura pre comptulu bugetulu statulu, cari, dẽca aru avẽ in vedere si limh'a locuitoriloru tieriei, aru fi fõrte de apretiuitu. La anulu 1871 s'au adusu o lege anumita, carea taie aduncu in referintiele agriculturiei, in urm'a cãrei ne apropiãmu totu mai tare de introducerea regulãrei si comassatiunei hotareloru in tõta tier'a.

Dela statulu inse nu putemu asteptã totulu, cu deosebire la noi. Precum in alte pãrti asiã si la noi suntu chiamati si alti factori sa escugete si sa croiesca mesuri imbunãtiatõrie pre terenulu agriculturiei.

„Asociatiunea romana transilvana pentru cultur'a si literatur'a poporulu romanu“ si aru putẽ castigã mari si pretiõse merite pentru romãni, cãndu si-aru indreptã mai multu atentiunea asupr'a acestui ramu alu culturiei poporulu nostru. Ea aru avẽ, de-si modeste, mijlõce pentru de a efectui ceva, cari mijlõce aru fructificã insutitu si immiitu mai multu de cãtu sterilele afaceri cari o preocupa si cari, luãndu afara administratiunea averei ei proprie si impartirea unoru stipendie, o condamna la o perpetua sterilitate.

Cu alta ocaziune ne vomu dã silintia ai dã la mãna si unu felu de proiectu de programa, cãrei conformãndu-se, sa põta ajunge mai ingraba la scopulu culturiei poporulu romanu si in asta privintia, la scopulu care, dupa parerea nõstra, face parte esentiale din problem'a Asociatiunei.

(Va urmã.)

Din Aradu, din Dobretienu, din Orade'a, din Clusiu, din M. Osiorheiu, din Fagarasiu si din multe alte pãrti de prin tiãra se tramitu adrese de incredere sãu se esprima, la ocaziuni solemne, votu de incredere regimulu celui nou. Numai in comitatulu Pestei

se vede ca inca nu suntu ómenii de totu in chiaru cu situatiunea cea nõua.

Aru cugetã omulu ca prin fusiunea cea mare s'au imputienatu partidele in sinulu dietei Ungariei. Lucrulu inse este cu totulu altfelu. Si astadi esista inca vre-o unsupra-dieca partide si fractiuni. Asiã: 1. partid'a liberale care e si a regimulu, 2. partid'a opusetiunale sub conducerea baronulu Sennyey, 3. partid'a iudependenta din fost'a drẽpta cu Zsedenyi in frunte, 4. partid'a independenta din centrulu de mai nainte (Szarcz, Siskovics), 5. partid'a independenta din centrulu stãngu de mai nainte, 6. partid'a independenta, 7. cei din 1848, 8. o parte din deputatii sasesci, 9. croatii, 10. nationalii moderati, 11. nationalii ultraisti.

Formatiunea acẽst'a nu va avẽ statornicia. Fractiunile cele multe si merunte se voru mai fusiunã unele intr'altelã in decursulu sesiunei.

In rendulu trecutu amu amintitu de unu grandiosu conductu de facile, mai susu amintimu de adrese si de voturi de incredere, lãnga aceste trebuie sa mai adaugemu si banchetele, cãroru „M. P.“, in o corespundintia a sea din capitale, le da mai multa insemnãtate de cãtu pertratãrilor dela mės'a verde. Banchetulu care a incantatu pre corespundintele respectivu mai multu este celu dela 7 Martiu, la care ministrulu presiedinte a desfãsiuratu o lista lunga de proiecte, ce suntu a se aduce in diet'a presenta spre desbatere si deciderẽ. List'a asiã e de lunga incãtu abiã va fi cu putintia, cã in tempulu celu scurtu alu sesiunei sa se põta desbate si acceptã tõte.

Din cele petrecute in dieta mai atingemu aici la locul acẽst'a pre scurtu, ca la desbaterea speciale a bugetulu, Tiszã, ministrulu de interne a intratu cu tõta puterea oratoriei sele spre a aperiã cifr'a bugetale privitõria la fondulu de dispusetiune.

Press'a germana se ocupa si acum cu acuitarea lui Offenheim. „National Ztg.“ din Berlinu dice intr'unu numeru alu seu, ca acuitarea acẽst'a a datu Austriei o lovitura mai grea de cum a fostu cea din 1866 la Königgrãtz.

Pap'a a emisu o enciclica cãtra eppii sei din Germania, prin carea dechiara legile prussiane privitõrie la biserica de nule. Regimulu prussianu cã respunsu la provocarea papei aduce unu proiectu de lege, prin care suspende tõte dotatiunile date din partea statulu pentru episcopii, cari nu se voru supune legiloru statulu.

Mesur'a acẽst'a energica din partea Prussiei o aducu unele diurnale in combinatiune cu vre-unu resbelu mare european, in ajunulu cãrui aflãndu-se Prussia, voiesce sa-si reguleze acasa mai intãiu cestiunile pendente definitivu.

Francia, avendu lipsa de 10 mii cai, pre cari voiesce a si-i procurã din strainãtate, a provocatu in Germania o ordinatiune proibitiva, prin carea se opresce esportulu de cai din tõta Germania. Cris'a ministeriale din Francia, ce a duratu si acolo vre-o cãte-va septãmãni, se pare a se fi terminatu. Cabinetulu celu nou dupa sciri ulteriori consta din urmatorii: Buffet ministru de interne, Dufaure minis. de justitia, Say min. de finãcie, Wallon min. de instructiune, Meaux min. de agricultura; celelalte portfoiuri re-

manu in mâinile ministrilor din cabinetul de mai înainte.

Scirile despre conjurații bonapartistice în armata nelinșcescu foarte multu spiritele în Franța; numai bursă parisiensă sta neclătită în fața acestorurumori, precum a statului în fața crizei ministeriale.

Sa ne întielegem unii cu alții !

(Értsük egymást !)

(Urmare și fine.)

„Natiunile conlocuitorie, cari traiescu între noi (maghiarii) și cari sunt în minoritate, au déjà prea multe îngrijiri pentru natiunalitatea lor și o parte a natiunei maghiare țiene natiunalitatea noastră proprie și statului nostru periclitat de către natiunalitățile conlocuitorie; încordarea ce se poate observă în asta privință și grigea poate deveni unu reu mare de și nu esiste nici unu temei serios pentru această.”

„Natiunalitățile s'aruputecomî, potufi asigurate despre această, prin conviețuirea noastră de o mie de ani, prin istoria patriotică și putem dice cu conștiința superba, caracterul nostru natiunal; nu numai la 1848 ci și la 1867 natiunea maghiară, statul unghurescu a pronunțat principiul egalității de drept, după care fia-care cetățienul din Ungaria, ori și care aru fi limbă sau maternă, ia parte în mesura egale (?) la viața constituțională a Ungariei și astfel are parte cu noi în mesura egale la natiunea unghurescă (!)

„Noi înse amu mersu mai departe, noi amu creatulegea de natiunalitate, care eră de prisos, spre a multimi cele mai esagerate pretențiuni ale natiunalităților, spre a multomi prea esagerat a gelosia a natiunalităților, și asiă natiunalitățile n'au nici unu temei nici unu drept și nici unu pretestu spre a fi îngrijate și nelinștite !

„Dara natiunea nici de prezentu nu are temei să se terna de ce-va din partea natiunalităților pentru statul nostru.

„Este adevăratu, ca fanatici singurateci, ambicioși, agitēja contră noastră pe baza acestei legi, dară trebuie să ne mangaiăm, ca sunt singurateci, ca agitēja numai pentru ca nu poturesculă din cauza, ca nu se poate admite asertiunea falsă, ca o natiunalitate e unu paria suprimat și miserabil, cându nu este, ei nu rescolă, pentru-ca nu e cu ce și nu se afla cine-va pe care sa-lu rescolă.

„Dara din partea singuratecilor, de aru și fi ei câtu de esagerati fanatici, multiamita lui Dumnezeu, n'avemu să ne temem de ce-va cu privire la statul nostru.

„E batatoriu la ochi, că sa nu dicem semnificativ, ca precându în totă Europă nu esista unu stat, o natiune politică, care s'aruputelaudă, ca apartiene la ună natiunalitate: această întrebare nu se ivesce nici cându se întrebare rar, precându la noi la totă ocaziunea și radica capul ei de hidra.

„Cautându causă acestui fenomenu trebuie să ajungem la convicțiunea, ca isvorul acestei nenorociri, precum și a altor multe, jace în relațiunile noastre culturale, pentru-ca natiunile culte, ce traiescu în alte state cu deosebire în statele apusene, fiindu în minoritate au recunoscutu de multu aciomișă pusa de știință și au acceptat consecuențele logice din treșă, conformu cărei statul trebuie să-și exerciteze funcțiunile sele în limbă sau proprie de stat fiindu această postulatu și cualificațiunea sine qua non a statului; precându funcțiunile private ale statului le poate exercia fia care cetățienul în limbă care-i place fiindu această postulatu sine qua non alu libertății personale.

„Funcțiunile statului nostru: legislația, justiția și executarea legi-

loru, va să dica administrațiunea statului și totu ce se țiene de cadrul ei trebuie să decurgă în Ungaria în limbă maghiară fiindu că această este postulatu sine qua non alu statului unghurescu.

„Prete această înse poate fia-care să se folosésca în educațiune, în școlă, în invetiementul religios și preterenul științelor, artei, industriei, comerțului, cu unu cuventu preterenul vieții private de limbă care i va sună mai dulce, cu unu cuventu de limbă pre care voiesce să o întrebuinteze fiindu că această este unu postulatu sine qua non alu libertății personale.”

„În tempuri vechi suprimă unu popor, o natiunalitate pre altă, supunea cea mai tare pe cea mai slabă, în seculul nostru mai blandu s'ă întemplată această numai cu fortia morale, dară tempulu pentru ori ce felu de violentă a trecut în statele de drept, dară și acum potemu ba trebuie să aducem întru interesul statului natiunile ce sunt în minoritate la supunere, înse numai pre una cale: prin avantajul prevalenței, data de o cultură mai mare, știință, industrie, comerț, bunăstare, libertate și în urma maturitatea politică mai mare.

„Sum convinsu atâtu de firmu câtu cuteză să iau asupră mea responsabilitate înaintea lumii și a țerei, ca la casul cându natiunile conlocuitorie voru dovedi, că iubesc patriă noastră comuna celu putienul cum și iubesc limbă lor maternă și natiunalitatea: statul unghurescu va merge până la marginele extreme ale liberalității și ecuității.”

Dintr'alte autorul dorește reformă casei de susu, de-și impartășește convicțiunea contelui Bela Keglevich, că o casa de susu mai maghiară, decum este cea de astăzi, n'ă mai fostu și nice ca va mai fi !

Mai departe voiesce autorul o micșorare a formalismului în justiția fără de a se revocă principiul despartirii justiției de administrațiune, care e pronunțat déjà, o modificare câtu de grabnică a procedurii civile, micșorarea tribunalelor colegiale dela instanța primă, restringerea sferei de activitate a procuratorilor de stat.

O banca unghurescă nu numai că se poate usioru inființa după părerea autorului, ci e și necesară, e unu drept și o datorință.

Autorul cere o administrațiune mai bună și mai eficientă și o controlă a drumului de feru, o reviziune cuviincioasă a tratatului vamal și comercialu, o crutiare care se poate împacă cu capacitatea de arme a monarhiei și a statului nostru, în armată comuna și a honvedilor, convertarea bunurilor de stat în bani considerându-se relațiunile și interesele noastre natiunale, o manipulațiune și o controlă mai corespunzătoare a tacsatiunilor dela saline și tabacu; fără aceste reforme autorul țiene că nici „geniul administrativ alu lui Sennyey” și nici poterea de muncă a specialistului Lónyay nu voru pute delatură calamitatea financiară.

Autorul în vrea să caute unu hamal în pustiă, care să poarte peatele noastre — îndreptă admonițiune către jidovi să uite trecutul, să nu folosésca presă pentru atacuri asupră religioșității, ci să-și ia unu exemplu dela Falk și Wahrman, cari aru pute fi decorați ori și căru parlamentu, asiderea admonēja pe clerul catolic să fia tolerant și să fia modelu de umanitate și patriotism.

În urma dice autorul între altele: „Deacă ni-a castigat mai multa libertate, decâtu putea să sufere gradul culturalei noastre.”

„S'ă desvoltat în noi, în poporul nostru, semtiul de drept, nu înse și semtiul de datorință care corespunde aceluia.”

De aci trage autorul împreună

cu Aureliu Kecskemethy concludiunea, „că nu trebuie să facem unu pasu înderetru, ci să reformăm sistemul nostru parlamentar în conformitate cu interesele natiunalității și cu relațiunile patriei noastre.”

Dieta Ungariei.

Budapeșta în 8 Martiu 1875 Siedintă casei reprezentative a fostu astăzi foarte cercetată. Presedintele Ghyczy deschide siedintă cu observațiunea, că nu are de a anunța intrate.

Helfy dechiara, că de-și trebuie să se dea noului guvern tempu pentru a se pute orientă, totuși oratorulu trebuie să facă o interpelațiune asupră unui obiectu urgent. În urmă legii nouă electorale multi cetățeni alegatori de până acum și-au perdutu dreptul lor de alegere și aici enumera oratorulu unu siru de cercuri, apoi interpelēja pe ministrul de interne C. Tisza, de are de cugetu a împedcă, precătu se va pute, această nedreptate ?

Interpelațiunea se va predă ministrului în scrisu.

Ministrul presedinte Wenkheim dechiara, că mai întâi trebuie a se continuă discușiunea bugetului; guvernulu neavendu tempu să lucre unu bugetu nou primesce bugetulu elaborat de antecesorii sei dimpreună cu modificatiunile facute de comisiunea financiară. Mai departe dorește guvernulu să se discute proiectele de contribuțiune, despre cari observa, că le acceptēja rezervându-și dreptul a face propuneri corespunzătoare de modificatiuni în desbaterea specială. Guvernulu crede, că va mai pute pune la desbatere înca în sesiunea această: proiectul legii catastrale, proiectele de legi despre pensiunarea invetiatorilor poporali, înarticularea imprumutului de statu contrasat pe baza articolului XVI: 1874, rescumperarea dominiului Coronei „Gyalu”, care e pământat, și se afla într'unu atare stadiu, câtu se poate resolve în scurtu tempu.

Mai departe sunt de a se pertractă: proiectele de legi despre modificarea competențelor de licență pentru importarea tabacurilor din afara, relativu la cari s'ă medlocitu o învoire între ministerele ambelor state; despre modificarea legii de punțare, competența timbră și despre tace pentru actele dela juriul bursei de efecte și marfuri din Pestă.

Ministrul presedinte mai insira o multime de proiecte, cari, venindu la tempulu sau la desbatere în camera ni voru dá ocaziune să le cunoșcem mai de aproape. Aici amintim numai, că ministrul presedinte apromite, că odiósă cestiune a drumului orientali se va resolve în sesiunea această fiindu comisiunile delegate în celu mai de aproape tempu gată cu operatele lor.

Ministrul de finace C. Széll dechiara, că guvernulu trebuie să amâne substernerea unui proiectu financiaru de programa detaiată până la tempulu cându va substernere unu bugetu propriu dela sine; o politică financiară consecuentă și conșcia de scopulu ce urmăresce se poate aplică numai pe baza unor proiecte basate pe computări concrete, astăzi guvernulu trebuie să se multimească cu espunerea direcțiunei generale și a intențiunilor politicele sele. Problemă principală e a regulă financiarele derangiate astfel, că să se restabilésca ecuilibrulu în bugetulu statului pre tempu durabilu, unu scopu acestă, care se poate ajunge numai prin reforme radicali pre tôte terenele administrațiunei. Neajungendu aceste mesuri guvernulu se va vedé constrinsu a apelă la patriotismulu și devotamentulu cetățienilor. Propuneri mai detaiate în acestu respectu trebuie să se rezerveze pentru unu tempu mai tardiu, atâtu înse trebuie să dechiare

oratorulu, că de-și a spriginitu la tempulu sau cu tóta convicțiunea proiectulu antecesorului sau, de a acoperi o parte considerabilă din deficitu prin urcarea contribuțiunei, totuși astăzi nu e de locu îndreptatitu a se țiene morțisiu de această părere individuală. Renunțarea la această părere e însă condiționată de presupunerea, că deca reformele indigite la tempulu sau nu voru avé rezultatulu doritu, natiunea va fi gată să sustienă solvența țerei, fia și prin sacrificie mari.

Ce privesce bugetulu pre anul 1875, guvernulu vedendu că sesiunea merge spre gatatu a aflatu de bine a nu mai substernere altu bugetu, ci a se țiene de bugetulu elaborat de guvernulu premergatoriu, la care sunt de a se mai adauge și modificatiunile comisiunei financiare. Dealtmăntrenea ministerulu va face tôte crutiările posibile între marginele bugetului actualu. Ministrulu se roga, că camera sa ia Mercuri la desbatere bugetulu.

Danielu Irányi nu este multimtu cu programulu de muncă alu guvernului, proiectele despre libertatea religiunei și despre casatoriă civilă le-a promis fostulu ministru presedinte Bittó înca în sesiunea această, este datoră guvernului să implinésca mandatulu casei.

Ministrul presedinte Wenkheim respunde, că guvernulu trebuie să se orienteze mai întâi asupră acestei întrebări (Risul în stângă estrema). Această afacere însemnată nu se poate discută până la finele sesiunei de acum.

Acum se școlă Sennyey pentru a dechiară, că densulu și colegii sei de principie sunt învoiti să se încépa discușiunea asupră bugetului Mercuri, densii nu voru provocă desbateri de principiu, ci din contra voru acceleră discușiunea. Oratorulu vede cu bucuria, că guvernulu se nesuesce a esoperă crutiări și între marginele bugetului de acum, dară i pare reu, că reduțiunile planuite au numai o valoare precară semnificandu ele în partea cea mai mare numai o amanare, dară nu delaturarea totale a unor erogate.

Lázár cere să se resolva proiectulu legii electorale și proiectulu despre abaterile mai mici înca în sesiunea această, la care respunde ministrulu de justiția, că pentru scurttimea tempului această nu se mai poate.

Ios. Madarász dorește să se creze o lege despre usura înca în sesiunea astă.

Casă decise apoi să ia bugetulu la desbatere specială Mercuri și după ce s'au suplinitu unele comisiuni cu noi membri se închide siedintă.

Proiectulu Wallon-Lavergne astufeliu cum s'ă votatu :

Art. 1. Senatulu e compus de 300 membri: 225 alesi de departamente și de colonii și 75 de adunarea natiunala.

Art. 2. Departamentele Seine și Nordu alegu fia-care cinci senatori. Seine-inferiore, Pasde-Galais, Gironde, Rhône, Finistère, Cotes du-Nord, fia-care câte patru senatori. Loire inferiore, Saône-et-Loire, Ille-et-Vilaine, Seine-et-Oise, Isère, Puy-de-Dôme, Sôme, Bouches-du-Rhône, Aisne, Loire Manche, Maine-et-Loire, Morbihan, Dordogne, Haute-Garonne, Charente-inferiore, Calvados, Sarthe, Hérault, Basses-Pyrénées, Garde, Aveyron, Vendée, Orne, Oise, Vosges, Allier, fia-care câte trei senatori.

Tôte celelalte departamente, fia-care câte doi.

Arondismentulu Belfort, cele trei departamente ale Algeriei, cele patru colonii, Martinica, Guadelupa, Reuniunea și indiele franceze, alegu fia-care câte unu senatoru.

Art. 3. Nimeni nu poate fi senatoru, deca nu e francesu, în versta celu putienul de 40 ani, și deca nu se bucura de drepturile sele civile și politice

Art. 4. Senatorii departamentelor si coloniilor sunt alesi cu majoritatea absoluta si, cându cere trebuinta, cu scrutinu dupa lista, de către unu colegiu intrunitu la resedinta departamentului seu coloniei si compus:

1. De deputati.
2. De consilieri.
3. De consilieri de arondismente.
4. De delegati alesi, unulu de fia-care consiliu municipale, dintre alegatorii comunei.

Art. 5. Senatorii numiti de adunare sunt alesi cu scrutinu dupa lista si cu majoritatea absoluta a voturilor.

Art. 6. Senatorii departamentelor si coloniilor sunt alesi pentru 9 ani si supusi reinnoirii cu o a treia parte din 3 in 3 ani.

La inceputul primei sesiuni, departamentele voru fi impartite in trei serii, contiindu fia-care unu numeru egal de senatori; se va procede prin tragere la sorti spre a se desemna seriile cari voru trebuí sa se reinnoiesca la expirarea primei si secunde perioade triennale.

Art. 7. Senatorii alesi de adunarea nationala sunt inamovibili.

In casu de morde, demisiune seu alte cauze, se voru lua mesuri in terminu de doue luni pentru inlocuire de către insusi senatul.

Art. 8. Senatul are, cá si camera deputatilor, initiativ a si conferintiunea legilor.

Cá tóte acestea legile de finantie trebuiesc mai întâi sa fia prezentate camerei deputatilor si votate de densa.

Art. 9. Senatul póte fi constituitu in curte de justitia pentru a judeca seu pre presedintele republicei seu pre ministri, si pentru a cunoasca atentatele comise in contr'a securitatiei statului.

Art. 10. Se va procede la alegerea senatului cu o luna inainte de epoca ficsata de adunarea nationala pentru a ei separare.

Senatul va incepe sa functioneze si se va constitui in diu'a cându adunarea se va despartí.

Cestiunea româna si Journalu „Des Débats.”

„Journal des Débats” cuprinde in numerulu seu dela 14 Februarie, unu articulu asupr'a dreptului reclamatu de Romani'a de a incheia directu tractate de comertiu cu puterile. Autorulu, d. Dottain, se pronuncia in sensu negativu.

Sa spunemu mai întâi ca opiniunea aপরতা astadi de „Journal des Débats” ne surprinde. In cestiunile orientulu acestu diurnalu a pledatu totu-deun'a, in trecutu, caus'a statelor crestine contr'a dominatiunii musulmane. N'amu uitatu inca articolele atátu de judiciose ale dlui Saint Marc-Girardin in favorea crestinatatiei si civilizatiunii, nici acea ideia atátu de intielpta si generosa care le domina, ca Europ'a trebuie sa contribue din tóte puterile ei la desvoltarea statelor tributare si la restrictiunea puterii turcesci in limitele tractatelor. Rupendu intr'unu modu bruscu cu nobil'a traditiune lasata de mostenire de acestu mare publicistu, „Journal des Débats” se pune astadi alaturi cu inimicii Romaniei.

Dara sa trecemu la argumentatiunea dlui Dottain. Autorulu distinge intre independinta interioara seu simplu administrativa si independinta esterióra seu politica. Romani'a posedea incontestabilu pre cea dintai; dara cátu despre suveranitatea politica propriu disa, se dice ca ea n'a avut'o nici odata si ca nu o póte avea in virtutea tractatelor existente. Spre a proba autorulu invoca in spriginulu tesei sele testulu unui articulu din tractatulu din Adrianopoli, incheiatu la 1829 intre Russi'a si Pórt'a otomana fara consimtiementulu principa-

loru române.

Amu puté de indata raspunde diurnalului „des Débats” replicandu-i ca regularea vamiloru si ficsarea tarifului de intrare seu de esire sunt mai multo cestiuni de domenulu administratiunii interioare a fia-cároru tieri decâtu cestiuni de suveranitate esterióra. Dara tienemu cá discussiunea sa fia pusa pre unu terenu mai largu si pentru acea nu ne vomu oprí la acestu modu de argumentare.

Din punctulu de vedere alu sciintiei si alu doctrinei, nu mai incape indoiela ca unu statu póte avea independinta interioara de administratiune si sa fia lipsita de suveranitatea ei esterióra. Astfelu sunt astadi, intre altele, diferitele state ale uniunii americane si cantónele elvetiane. Dara vorbindu in specialu de Romani'a, care este actulu in virtutea cáruia acésta tíera aru fi renunciatu la totu seu la parte din suveranitatea sea esterióra? Principatele n'au fostu nici odata cucerite prin sabia. Ele s'au pusu de buna voia sub protectiunea Sublimei Pórti care erá atotu puternica in secolele XV si XVI, incheiandu cu ele capitulatiuni, alu cároru tecstu e cunoscutu. In virtutea acestoru capitulatiuni, principatele se angagiéza a plati unu tribut Inaltei Pórti si a recunósce suveranitatea sea nominala, si Pórt'a se indatoréza la rendu-i a le dá ajutoriu si protectiune si a respecta libertatiele si independinta statelor lor. In nici o clausa din aceste vechi tractate, semnate intre Turci'a si provinciile române nu se va gasi nimic'a care sa permita a se crede ca acestea aru fi instrainatu, in profitulu imperiului otomanu, diferitele atribute ale suveranitatiei lor. Acésta suveranitate nu a diminuat pentru ambele provincie unite in unu singuru statu, decâtu in aceea ce privesce plata tributului si recunóscrea dreptului Turciei de a purta titlulu onorificu de putere suzerana. Afara de aceste doue concessiuni, romani'a n'au mai facutu altele. Ei remanu, prin urmare, in posesiunea tuturor prerogativelor ce se léga de suveranitate.

Si care e actulu internationalu pre care „Journal des Débats” lu invoca in spriginulu opiniuniloru sele actuale? Tractatulu incheiatu in 1829 intre Turci'a si Russi'a! Se uita dara ca in 1853 a fostu unu resbelu alu Orientului, care a desfiintiatu tractatele ce esistau mai inainte intre aceste doue puteri; ca in 1855 marile puteri intrunite in congresu la Parisu n'au consacratu, din tóte tractatele privitorie la situatiunea publica a Romaniei fatia cu Sublima Pórt'a, decâtu vechile capitulatiuni turco-române; ca dupa ce s'au consultatu dorintiele populatiuniloru române, in 1857, aceleasi puteri au incheiatu in 1858, la Parisu, o conventiune care regulá definitivu situatiunea Romaniei, confirma tóte vechile sele imunitati usurpate de Pórt'a, si care puse respectulu acestoru imunitati sub garanti'a colectiva a Europei! Tóte aceste mari evenimente cari au schimbatu fatia Orientului si au pusu unu capetu rivalitatiloru perpetue dintre Russi'a si Pórt'a, rivalitati alu cároru jocu venea adesea in pagub'a independintiei Romaniei, nu suntu nimic'a in ochii dlui Dottain? Se suprima cu o trasura de condeiu spre a putea pune in evidentiua veritatei tesei sele.

Acestu modu de a discuta este forte comodu. Suprimandu revolutiunea cea mare dela 1789, amu putea si noi sustine ca Franci'a e inca o tíera feudala. Suprimandu resbelulu franco-germanu, amu putea dice ca Alsaci'a-Loren'a mai face inca parte din teritoriulu francesu. Si asiá inainte.

(Va urmá.)

Varietáti.

* * * *Avisu.* Adresându-se cátra subscribulu mai multi amici, cunoscuti etc. cá sa facu a li se tramite dela cutare librariu de aici cutari si cutari cárti românesce, ne avendu inse eu tempu disponibilu pentru de a me puté ocupá si cu astfelu de comisiuni, de-si plinescu cu tóta placerea totu ce mie posibile, amu onóre a avisá pre o. o. d. d. cumperatori, autori si editori, cari dorescu a-si procurá de aici cárti românesce, ori cari voru sa depuna aici in comisiune cárti cu deosebire scolastice: sa binevoiesca a se adresá de a dreptulu librariulu — compactore Georgiu Hantiu Clusiu. (Bet Királyutza 567), in bolt'a cáruia se afla: abecedarie, gramatice, dictionaria, aritmetice, geografie, istorie bibl. si natur. fisice, economice calindare, cárti de rugaciune, tabele de parete, mape etc. etc aparute in monarchi'a nóstra, de unde se potu trage „per Nachnahme” cu pretiulu defiptu de autorii cártiloru respective, si unde potu sa-si tramite si autorii cártile, ce aru dorí ale desface cátu de curendu, ori a si-le compinge eftinu.

Respectivulu librariu compactore si-a câscigatu unu renume bunu, in decursulu aprópe 20 de ani, de cându e cunoscutu si româniloru.

Subscribulu inse, pre lângá tóta buna vointia, pre venitoriu nu póte serbi amatoriloru de cárti, de cátu numai cu esemplare din opuscululu seu „*Suspinele silveloru, poezii si prosa Carlsruhe 1872 7^{1/2} cöle 116 pag.*” din care e promptu a tramite ori unde a 54 cr. esemplariulu cu porto cu totu. Cererile in asta privintia sa se faca prin „avisu postal” la adres'a subscribulu.

Nu potu inca se nu observu ca: pentru noi romani de prin pártile aceste nordice, aru fi fórte de doritu, deca si fratii de peste Carpati: Autorii, editori si librari aru binevoi a face mai accesibile productele lor literarie, tramitiendu si incóce, pre la librarii mai semnate din Clusiu, Gherla, Naseudu, Satu-mare, Oradea-mare, Aradu, Temisióra, Lugosiu etc. etc. vro câte-va esemplarie spre a se puté vinde cu pretiu moderatu. Altu-feliu noi cei de pre aici, cându vremu sa ne tragemu cutare carte din Bucuresci, suntemu necesitati 1 ne schimbá banii de papiru in aur, ori argintu strainu, perdiendu cátu-va cruceri (agio) se solvimu, 2 pentru espedarea acestoru a (40 cr.) 3 pentru portulu cártii cerute (60—70 cr.) si 4 inca si la oficiulu vamalu (6—12 cr.) si iéta ca cartea respectiva ne costa celu putienu duplulu pretiulu, cu care amu puté o avea dela cutare librariu. Librarii de aici ne potu procurá carti mai din tóta Europ'a, numai din o parte a ei, din Romani'a nu. Ore unde si ce e caus'a?

Victoru R u s s u
prof. in Clusiu.

* * * *Rusi'a.* — Starea bisericeii gr. or. rusescei literatur'a ei, s. c. l.

Sinodulu permanentu (sinodulu santu) care este autoritatea suprema a bisericeii ort. gr. or. rusescei incependu dela anulu 1866 face raportu despre activitatea sea. — Raportulu de felulu acest'a de pre anulu 1873 nu aparú de multu. — Din acelu raportu dupa „Neue Evang. Kirchenzeit” amintim pre scurtu urmatórele date. In Rusi'a se afla de presinte 59 de eparchii seu episcopate gr. or. cu mai multu de 54 de milioane de sufete; in anulu 1873 s'a incheiatu 610,320 de casatorii — Preotii (de rang mai de josu) ordinaru, cari precum e sciutu au familii, in timpurile mai noua, suntu in o stare materiale mai favorabila (buna). Statulu, si singuratiunii aducu numerose sacrificie in privintia acest'a. — Suntu fundatiuni pentru preotii deveniti neapti in ducerea oficiulu si pentru orfanii preotiloru. Bisericea rusésca tramite in mai multe renduri missionari, si cu totu dreptulu, cáci pre teritoriulu monarchiei celei mari se afla inca multi pagani si unu numeru semnatu de deosebire secte religionarie. Putemu n tificá ca gr. or. rusiani au diuarie (foi periodice) teologice scientifice, dintre cari, cea fundata in 1860 de Sergi-

evski profesoru de teologia la Universitat din Moscu'a este laudata deosebitu. — Jurnalulu „Algm. liter. Anzeiger” din cându cându reproduce câte ceva din acelu diuaru si dupa câte cetimur acolo, putem dice teologii Rusiei iau la desbatere scientifice for multe obiecte seriose si gorespondentorie cerintelor tempului si cu noscu depliu (cu sigurantia) miscamentele filosofice teologice ale timpuriloru recente. —

* * * *Sasii au jucatu romanesc cu placutu ursului.* Despre evenimentulu acest'a scrie urmatórea gorespondentia: *Sabiu*, in 10 Marti Domnule redactoru! In nr. 361 al intieleptiloru dela „Tageblatt”-ulu cáci apare o notitia, ce caracteriséz de minune pre domni, cari se flatéz neinteruptu cu „kulturvolk”-eria. Vir adeca unu mucalitu si referéza despr „serata de nebuni,” la care se desfat „kulturvolk”-ulu in sér'a de 6 ale c. intre alte multe bazaconie, ce spur ca s'aru fi produsu acolo, dice ca a jucatu dumnealoru unu jocu romanesc si adauge ca in lolaiala acestor'a scormonesce din munte unu ursu se asociéza cu fii naturei braci cu braci, „impreunandu astfelu farmecul iera, ceea ce mod'a au despartitu cu si veritate.” Bine sa insemnamu, ca flardrianii nostri atátu aci cátu si aire de câte ori vreau sa ne batjocórescu ne numescu „Romänen”, iera in serosu ne onoreza totu cu „Valachi”.

Me superasemu mai inainte, când amu auditu, ca la alta serata seriose celu putienu asiá presupunu ca a fostu, produsera spre complacere d loru o poesia germana sdrobita i romanesc, asiá precum numai d-lor potu sa invetie si pronuncia limb' nostra dulce si sonora. Notitia nu mita inse a fostu o satisfacere pentru mine fiindu ca amu trebuitu sa corchidu, ca declamarea poesiei respective s'au intemplatu totu in moment si tóne sub cari s'a intemplatu si blasfemi'a din urma precum si concepere insesi notiei.

Dealtmintrea fia convinsi ca dec in loculu paradielor de mai susu l aru fi reprodusu cine-va pre unu stricbel din Cisnadia manendu-si boii, o pe altulu de viti'a culta de prin pártile Bistritiei seu Reghinului, nu le-ar fi venitu sa rida, din contra in casul acest'a aru trebuit sa-si bata pieptulu si sa se vaiere cá *Ieremi'a*.

Si-batudu-loru jocu de capacitate si de robustimea românilu, ma bine aru face de s'aru ingrigi de schidoliciunile d-loru; de limb'a nostru inca nu incapu? Aici avemu praltulu mai competentu; eata ce dic vestitul istoriografu *Hoffmann*:

Din elementele din cari se compun poporul românu sa desvóta capete, ca suntu classice si s'aru puté intrebuinta modele pentru pictori si sculptori, capete cari si in intru ascundu aceea ce aréta i afara, pentru ca pricepere asia de iute, in tielegere asiá deschisa, agerime, asia de mar impreunate cu indemanetate in purtare, cum vedemu la românilu celu mai de rendu, ne se mai afla nicairi. Acestu poporu intrunindu se si aducendu-se la cea mai inalta civilizatiune, aru fi potrivit sa stea in fruntea culturei spirituale a intregi umanitati. S cá sa se implinesca acést'a, este si limb' lui atátu de dulce sunatorie si bogata, in cátu ea s'aru potriví cu deosebire pentru celu mai cultivatu poporu de pre facia pamentulu.

Eata, ce este si unde póte s' duca românilu.

Noi nu ne basamu esistinti'a pre diplome, nici nu amu facutu cându-va pacturi pentru estirparea altoru nationalitati conlocuitorie si totu multiamitaceriulu, astadi suntemu intr'o stare, pentru care ne invidiéza fórte multi si intre acesti'a sasii au tóta caus'a de a se inflá in contr'a nóstra.

In sfersitu fia-mi permisu a aduce complimentele mele prea ilustrulu conducetoriu ce se afla in fruntea pompieriloru sub a cároru masca s'au ser-

torisitu serat'a de mai susu, care nu te fi altulu decâtu eruditulu mem-u alu „kulturvolk“-ului multu onor. Dr. L i n d n e r, directorele Aca-miei de aici.

* * * La observatorulu din Parisu, vetiatulu d. Cornu a mesuratu din u iutiél'a luminei. Acésta operatiune iintifica este interesanta din dóue incturi de vedere; întâu din punc-lu de vedere alu iutielei luminei, re este unulu din cele dintâiu ele-ente ale cunoscutiei universului; u doilea din punctulu de vedere alu aralacsei sórelui, alu distantiei sóre-i dela pamentu, care se deduce din-ens'a printr'o metoda, care difera e aceea a trecerei Venerei, si care rifica rezultatele acestea.

Pentru a face acésta operatiune vetiatulu fisicu a intrebuintiatu me-d'a Fizeau, iera nu pre ceea a lui oucault. Puncturile alese au fostu observatorulu si turnulu dela Montféry, epartate unulu de altulu de 23 ki-metre. Pentru a realisá aceste es-erintie s'a instalatu pre terati'a ob-ervatorulu o róta dintala, care pu-a sa se întórca de 1600 ori pre ecunda.

D. Cornu a facutu 504 esperintie care a variatu róte'e intrebuintiate merulu si form'a dintiloru, cum si tiél'a si sensulu rotatiunei. Din ace-er esperintie resulta ca iutiél'a lumi-ei in spatiu este de 300,400 kilo-metre pre secunda. Foucault gasise 98,000 kilometre.

Acum fiindu dejá cunoscutu dupa observatiunile astronomice facute ca uminei ii trebuiescu 473 secunde pen-ru a veni dela sóre la pamentu, s'a onchisu ca distanti'a sórelui este de 42 milióne de kilometre. Din discu-uniile ce se voru face asupr'a obser-atiuniloru trecerei Venerei se va vedé, éca va resultá aceeasi cifra.

* * * Cu ocasiunea observatiuniloru casionate de trecerea Venerei, inve-iatulu astronomu francesu d. Jeansen, siefulu misiunei tramise in Japo-í'a a inventatu unu aparatu astro-momicu pre care l'a numitu *revolverulu fotograficu*. Dupa cum este cunoscutu unctulu de capetenia alu observa-iuniloru trecerei Venerei este de a recisá bine momentele de contactu parentu ale celoru dóue discuri, evi-andu prin cátu este cu putintia cau-ele de erori, si mai cu séma acelea-ari nascu din fenomenulu de abera-iune visuala care s'a numitu forma-iunea gutei séu a ligamentului.

Pentru acestu sfersitu de-si s'a observatu directu trecerea Venerei cu unete si telescópe, s'a intrebuintiatu i fotografí'a. Cu aparatu fotograficu inventatu de d. Jeanssen se surprinde n faptu si se inregistréza fazele suc-cesive si utile ale fenomenului chiaru n momentul cându se producu.

Revolverulu fotograficu alu dlui Jeanssen s'a adoptatu de tóte stati-u-ile englese.

* * * Cu inmultirea populatiunei, mid-iócele alimentárii devenindu nesuficiente in nai multe localitáti, sciint'a si industri'a u cautatu midilóce pentru a conservá cá-ru-urile pentru cá sa se póta transportá fára á sa se strice. Esista dejá mai multe metode le conservatiune; cu tóte acestea esperin-iele se continua pentru a descoperi altele nai economice si mai eficace. Acum de-urendu s'au facutu esperintie pentru con-ervatiunea carnei prin frigu. Materiile de-nservatu precum carne cu sânge, venatu le totu feliulu, paseri etc., se inchidu intr'o camera, unde se aduce aeru recitu pâna la zero gradu. Sub influint'a acestei atmosfere ecici carnea se usuca, perde o parte din up'a sea constitutiva si se acopere de unu feliu de cója solida, care se ia in momen-tulu cându este sa se férbá. Este de ob-ervatu ca carnea tratata cu modulu acest'a se pastéza fórté multu tempu chiaru dupa ce se scóte din temperatur'a zero. Invetiatulu veterinaru francesu d. Bouley s'a incredin-

tiatu despre acést'a pastrându la sine in tempu de trei luni unu sfertu de berbece pregatitu dupa metod'a nóua. S'a mai ob-servatu ca frigulu opresce in acelasi tempu descompositiunea séu putrefactiunea chiaru dupa ce carnea preparata se espune la tem-peratur'a ordinaria.

* * * Este cunoscutu ca intreprinderile americane suntu caracterisate in generalu prin proportiunile cele mai colosale. Scopulu acestei asociatiuni este de a reuni intre densii pre arendatorii si pre lucratorii agri-coli producatori de grâne. Asociatiunea se numesce grange. Cea dintâiu sectiune s'a fundatu pre la finitulu lui 1867; astadi esista 20,500 de aceste sectiuni séu grupe compuse din 1,311,226 membri.

La inceputu scopulu acestei asociatiuni a fostu cá sa lupte contr'a companiloru cai-loru ferate ale cáror'a pretiuri de trans-portatu bucatele erau atâtu de esagerate ca numai remânea agriculturiloru nici unu folosu. De atunci sferá de activitate s'a latitu; asociatiunea a infiintiatu fabrici si magazii cooperative pentru fabricatiunea si véndiarea instrumenteloru agricole; a fon-datulu banci agricole; echipéza chiaru flote, cá in Californi'a, pentru trasportulu grâne-loru loru realisându unu beneficiu de 50 la 100. In fine, dupa cum dícu díarele ame-ricane, asociatiunea grangeloru este, in cele din urma, o natiune in natiune; ea 'si are sistem'a sea politica, religiunea sea si secre-tele sele posedate de cátra cáti-va initiati cari se recunosc dupa semne convenite.

Cu asemenea agricultori are a luptá agricultur'a nóstra. Dejá de cáti-va ani comerциulu nostru de esportatiune cá si alu altoru staturi din Europ'a, se resimte de concurenti'a puterniciloru agricultori amer-icani; in sa pre cându in alte tieri agricul-torii se unescu pentru a puté tiene peptu acestei lupte; pre cându se facu sacrificii pentru a face sa progreseze agricultur'a, noi stâmu pre locu, ba inca mergemu in-aponi, cáci cu sistemele de cultura ce prac-ticâmu ruinâmu pre nesimtité pamentulu.

* * * Si fiindu-ca vorbimu de asociatiuni, asociatiuni fondate prin iniciativ'a individuala, sa comunicâmu lectoriloru ca dupa cele din urma dâri de séma esista in Engliter'a cinci-dieci si patru camere de agricultura. Aceste asociatiuni s'au fondatu fára cá sa intervie nici parlamentulu nici guvernulu, s'au nascutu din iniciativ'a agriculturiloru. In fia-care comitetu camerile suntu compuse din sute si mii de membri agricultori si alte persóne cari se interesédia de progre-sulu industriei agricole. In fia-care anu de-legatii acestoru camere se intrunescu la Lond'a in sesiune anuala, compuindu cam-er'a centrala a agriculturiei. In anulu ace-st'a adunarea a fostu numerósa; multi mem-bri ai parlamentului au luat parte la siedintia.

Dupa raportulu anualu institutiunea merge progresându; 'si intinde ramificati-unile in tóte pártile. Mai multi dintre mem-bri staruiescu cá sa se faca, dupa trebuintia sub divisiuni ale asociatiunii pâna si in lo-calitátile cele mai retrase, astfeliu cá tóte reclamatiunile, tóte trebuintiele sa iasa la lumina, pentru ca agricultorii sa iasa din starea de isolare care a paralisatu séu a slabitu in totu-déun'a cererile loru cele mai fondate si mai drepte.

Cu acésta ocasiune membrii asociati-unei au esprimatu legitim'a dorintia pentru infiintierea unui ministeriu specialu de agri-cultura si comerциu. Nu se póte propunere mai favorabila intereseloru agricole; in ade-veru, s'a observatu ca in tóte staturile unde afacerile agricole, industriale si comerciale suntu incorporate in aceiasi administratiune cu lucráriile publice, cele dintâiu suntu su-bordonate celoru de alu doilea, si in acele tieri cele dintâiu suntu chiaru sacrificate cu totulu. In Franci'a agricultorii n'au de cátu sa se feliciteze de cându s'a infiintiatu unu ministeriu specialu pentru agricultura si comerциu. P. S. Aurelianu.

* * * Unu munte de argintu. „Le Jour-nalu des Etranger“ afirma ca s'a descoper-itu unu munte de argintu in Nevad'a.

Tóta Californi'a este întórta pre dosu.

Mineralulu da dela 3,000 pâna la 6,000 fr-ton'a. Se evatuiéza la 7 miliarde si jumetate cantitatea de argintu ce se póte estrage dintr'o singura parte a muntelui.

Nici odata de cându esista Californi'a nu s'a vediatu o furie asiá de mare pentru speculatiune. Nici etatea, nici secsulu, nici conditiunea, nimicu nu se opune, si milio-narulu sa lovesce pieptu in pieptu cu lu-struitorulu de cisme la bancheri, cari numai au nici tempu, nici personalu de ajunsu, pentru a primí versemintele.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/14 Martiu 1875.

Metalicele 5%	71 65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	76 —
Imprumutulu de statu din 1860	112 35
Actiuni de banca	961 —
Actiuni de creditu	237 50
London	111 25
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78 50
„ „ „ Temisiorene	76 75
„ „ „ Ardelenesci	76 50
„ „ „ Croato-slavone	80 —
Argintu	104 55
Galbinu	5 24
Napoleonu d'auru (poli)	8 87 ^{1/2}

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III de Dupa-pétra Crengulu, Cornetielu si Valea-porcului prin acést'a se eserie con-cursu pâna la Duminec'a Floriloru a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitorului parochu suntu:

1. Cáte 1 di de lucru dela fia-care familia, suntu 100 de numeri.
2. Venitele stolari, cari suntu bine regulate.

Tóte acestea emolumente computându-se in bani dau sum'a de 400 fl.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la ter-minulu prefiptu la subsemnatulu, in Bradu cotulu Zarandului. —

Bradu in 20 Fauru 1875.

In intielegere cu comitetulu parochialu.

Nicol. I. Miheltianu
(1—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. S. Copalnicu cu filialulu Curtuiusielu proto-presbiteratul Cetatei de Peatra — se eserie concursu cu terminu pâna la 9 Martie in care di va fi si alegerea. —

Emolumentele suntu:

1. In parochi'a materia dela 118 fam-iliu o ferdela de cucuruza nesfarmitu si cáte o di de lucru. —
2. In filialu: dela 60 familii o ferdela de cucuruza sfarmitu, si dela 20 familii o ferdela nesfarmitu. Cas'a eclesiala cu edi-ficele economice si folosirea ogradici a 1000 □^o aratoriu.

In materia: portiunea canonica 2 ju-gere 600 □^o fenatii si aratoriu.

In filialu 2 jugere 1379 □^o folosirea cimierieloru si a ingropatóreloru. —

Stol'a statorita de sinodulu protopo-pescu din 1872, care tóte computate in bani dau unu venitu de 403 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia au de a-si asterne petitiunile loru instrute in sensulu statutului organicu si a regula-mentului provisoriu din 1873 la subserisulu pâna la terminulu susu dísu. —

Carpenisiiu in 16 Ianuarié 1875.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Ioanu Siovreá,
(3—3) adm. prot.

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, pre-cum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si tehniculu de dinti C. ZINZ, cá practiculu de 20 de ani si provedintu cu diplom'a Universitá-tiei c. r. de Vien'a, se recomanda pen-tru vindecarea tuturoru bóleloru de

gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cauze; intr'aseme-nea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lángea acestea mai posedé densulu si unu mijlocu unicu in feliulu seu, prin care ori-ce dorere de dinti se póte vindecá fára dorere si fára delaturarea dintelui pre lángea garantia. — Bolnavii intr'a-deveru fára midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zabovi densulu in es-cursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incátu sa póta satis-face comandeloru on. patienti pe de-plinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20 —30 Aprile anulu curentu.

(6—12)

Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate me-dilóce de casa, corespundietérie relatiuni-loru nóstre economice si pusetiunei tieriei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, cátu si cá medilocu preservativu nu aru trebú sa lipsésca la nici unu economu adevératu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organe-loru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmage-rung) preste totu, contr'a celoru mai deci-dietórie bóle; mai departe servescu pravu-rile acestea la calu spre crescerea frumósa si-lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebitelor aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai de-parte la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), con-tr'a apetitului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $\frac{1}{4}$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $\frac{1}{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), cal-béza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa, diarhoea, bubatu (versatu) mai departe res-titue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $\frac{1}{4}$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $\frac{1}{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pen-tru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de in-grasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasiatu.

1 Pac. à $\frac{1}{4}$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $\frac{1}{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in Borgo-Prundu. (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fi, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osorheiu la Mat Bucher, si in Bis-tritia la G. M. Textorisu.

(2—3)